

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญ
พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ครั้งที่ ๑
วันจันทร์ที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๐
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๙ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญ ผู้มาประชุม คือ

๑. พลโท กนิษฐ์ ชาญปรีชญา
๒. นายคำบุญ สิทธิสมาน
๓. พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข
๔. พลเอก ไตรรัตน์ รังคะรัตน์
๕. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวี สุรฤทธิกุล
๖. พลเอก ธนดล สุรารักษ์
๗. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง
๘. นายบัญชา พงศ์อายุกุล
๙. นายพัชโรดม ลิ้มปิยะเชียร
๑๐. รองศาสตราจารย์พิชาย รัตนติลก ณ ภูเก็ต
๑๑. พลเอก ไพชยนต์ คำตันเจริญ
๑๒. พลเอก ภาณุวัชร นาควงษ์
๑๓. พลเอก มารุต ปิยะโชติสังข์
๑๔. พลเอก วิชิต ศรีประเสริฐ
๑๕. นายศิระชัย โชติรัตน์
๑๖. พลเอก สกมล สัจจานิตย์
๑๗. พลเรือโท สนธยา น้อยฉายา
๑๘. ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว
๑๙. พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม
๒๐. พลโท สุรใจ จิตต์แจ้ง
๒๑. นายสุรชัย ภูประเสริฐ

๒๒. พลเอก สุรวัช บุตรวงษ์
 ๒๓. นายแสวง บุญมี
 ๒๔. พลอากาศเอก อติศักดิ์ กลั่นเสนาะ
 ๒๕. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต

กรรมการวิสามัญ ผู้ไม่ลาประชุม คือ

๑. พลอากาศเอก ชูชาติ บุญชัย
 ๒. นางนิพัทธา อมรรัตนเมธา
 ๓. นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์
 ๔. นายศิริพล ยอดเมืองเจริญ
 ๕. พลโท สมโภชน์ วังแก้ว
 ๖. พลตรี สันติพงศ์ ธรรมปิยะ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๔๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการวิสามัญมาครบองค์ประชุมแล้ว ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว กรรมการวิสามัญผู้มียุอายุสูงสุดในที่ประชุมได้ปฏิบัติหน้าที่ประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อดำเนินการให้ที่ประชุมเลือกตำแหน่งต่างๆ ดังนี้

เลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการวิสามัญ

ที่ประชุมได้พิจารณาดำเนินการเลือกตั้งตำแหน่งต่างๆ ในคณะกรรมการวิสามัญ โดยมีมติ ดังนี้

๑. ตำแหน่งประธานคณะกรรมการวิสามัญ

- พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม

เป็นประธานคณะกรรมการวิสามัญ

๒. ตำแหน่งรองประธานคณะกรรมการวิสามัญ

๒.๑ นายศิริชัย โชติรัตน์

เป็นรองประธานคณะกรรมการวิสามัญ
คนที่หนึ่ง

๒.๒ พลเอก มารุต ปิยะโชติสังข์

เป็นรองประธานคณะกรรมการวิสามัญ
คนที่สอง

๓. ตำแหน่งเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

๓.๑ พลโท สุรใจ จิตต์แจ้ง

เป็นเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

๓.๒ นายแสวง บุญมี

เป็นรองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

๔. ตำแหน่งโฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ

- นายวัลลภ ตังคณานุรักษ์

เป็นโฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ

๕. ตำแหน่งที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

๕.๑ นายคำคุณ สิริสมาน

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

๕.๒ พลเอก ไตรรัตน์ รังคะรัตน์

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

๕.๓ นางนิพัทธา อมรัตน์เมธา

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

๕.๔ พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

๕.๕ ศาสตราจารย์สนิท อักษรแก้ว

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

๕.๖ นายสุรชัย ภูประเสริฐ

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

๕.๗ ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต

เป็นที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิสามัญ

จากนั้น พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้เข้าปฏิบัติหน้าที่ และดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระสรุปได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

๑.๑ เนื่องจากมาตรา ๒๖๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจัดทำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อเสนอต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาภายใน ๒๔๐ วัน นับแต่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ โดยสภานิติบัญญัติ แห่งชาติต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ส่งมายังสภานิติบัญญัติแห่งชาติเมื่อวันอังคารที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๐ ดังนั้น สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในวันศุกร์ที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๐

อย่างไรก็ตามที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้รับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ และมีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาเพื่อพิจารณา มีกำหนดระยะเวลา การปฏิบัติงาน ๔๕ วัน กำหนดระยะเวลาการแปรญัตติ ๗ วัน ซึ่งจะครบกำหนดระยะเวลา การปฏิบัติงานในวันอาทิตย์ที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๖๐ ก่อนที่จะเสนอต่อสภานิติบัญญัติให้ทันกำหนด ระยะเวลา ๖๐ วัน ดังกล่าวข้างต้น

๑.๒ ประธานคณะกรรมการการเมือง สถาบันบัญญัติแห่งชาติ ได้ส่งรายงาน การพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. (ร่างที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเบื้องต้นเพื่อเผยแพร่ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนเพื่อ ประกอบการรับฟังความคิดเห็น) มายังคณะกรรมการวิสามัญเพื่อประกอบการพิจารณา (รายละเอียด ได้สำเนาแจกที่ประชุมแล้ว)

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

๒.๑ พิจารณาตั้งผู้ช่วยเลขานุการประจำคณะกรรมการตามข้อบังคับการ ประชุมสถาบันบัญญัติแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๕๗ข้อ ๙๑ วรรคสาม

ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญมีมติตั้ง นายปริญญา แสงแก้วเขียว นิติกรชำนาญการ กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๑ สำนักกรรมการ ๑ เป็นผู้ช่วยเลขานุการประจำ คณะกรรมการตามข้อบังคับฯ

๒.๒ กำหนดแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการวิสามัญ โดยที่ประชุม ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) พิจารณาความเป็นมา สาระสำคัญ เหตุผล ความจำเป็น เจตนารมณ์ และการรับฟังความคิดเห็นก่อนการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการเลือกตั้ง

๒) พิจารณาเอกสารข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหน่วยงานต่างๆ หรือบุคคลได้ ศึกษามาก่อนหน้านี้แล้ว

๓) การเชิญหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาให้ความเห็น หากในชั้นพิจารณา รายงานตราเห็นว่ามีมีความจำเป็นต้องขอข้อมูลจากหน่วยงานใด ก็อาจเชิญมาให้ข้อมูลได้ตามความจำเป็น หรือหากมีองค์กรหรือบุคคลใดส่งความเห็นมาเป็นหนังสือ คณะกรรมการวิสามัญก็ยินดีรับฟัง เพื่อนำมาประกอบการพิจารณา

๔) เมื่อครบระยะเวลาการเสนอคำแปรญัตติของสมาชิกสถาบันบัญญัติแห่งชาติแล้ว (ครบกำหนดการแปรญัตติ ๗ วัน ในวันศุกร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๐) จะนำคำแปรญัตตินั้น มาประกอบการพิจารณา ควบคู่ไปกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ก่อนที่ท้ายที่สุดจะได้เชิญสมาชิก สถาบันบัญญัติแห่งชาติที่เสนอคำแปรญัตติมาชี้แจงแสดงความคิดเห็นประกอบคำแปรญัตติต่อไป

๕) การรับฟังความเห็นเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. นั้น ถ้ามีช่องทางใดที่สามารถดำเนินการได้ ก็ควรที่จะมีการดำเนินการให้มากที่สุด รวมทั้ง การนำบทความหรือความเห็นที่มีการนำเสนอในสื่อต่างๆ ที่สามารถจะรวบรวมได้มาประกอบการพิจารณา โดยมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญรวบรวมเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมในแต่ละครั้ง อย่างไรก็ตามต้องคำนึงถึงกรอบระยะเวลาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติด้วย

๒.๓ กำหนดวันและเวลาในการประชุมคณะกรรมการวิสามัญ

เนื่องจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กำหนดที่จะมีการจัดสัมมนา จังหวัดจันทบุรี ในระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ โดยมีกำหนดให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. และคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ซึ่งแจ้งสรุปภาพรวมของการพิจารณากฎหมายทั้ง ๒ ฉบับ จึงจำเป็นที่คณะกรรมการวิสามัญคณะนี้ต้องพิจารณาให้ได้ข้อสรุปสมบูรณ์มากที่สุดก่อนที่จะถึงการสัมมนาดังกล่าว และหากนับจากวันนี้ไปจนถึงวันสัมมนาจะมีเวลาเพียง ๔ สัปดาห์ เท่านั้น ดังนั้น ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญ จึงมีมติกำหนดให้มีการประชุมสัปดาห์ละ ๓ วัน คือ วันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ ดังนี้

วันจันทร์ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา

วันอังคาร เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา

วันพุธ เวลา ๐๙.๓๐ นาฬิกา

อย่างไรก็ตามหากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติใน ๒ สัปดาห์แรกแล้ว ยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควรอาจมีการกำหนดให้มีการประชุมในวันจันทร์ วันอังคาร และวันพุธ เต็มวัน เพื่อให้เสร็จทันการสัมมนาข้างต้น และเมื่อได้ประเด็นจากการสัมมนา คณะกรรมการวิสามัญจะมีเวลาเพื่อพิจารณาบททวนร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้อีก ๒ สัปดาห์ ก่อนที่จะเสนอต่อที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาตามกำหนดเวลาต่อไป

๒.๔ พิจารณาเจตนารมณ์ของการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ให้ข้อมูลกับที่ประชุมว่า พื้นฐานในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. คือ มาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในเรื่องเสรีภาพในการร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติว่ากฎหมาย

ที่เกี่ยวกับการจัดตั้งพรรคการเมืองต้องมีบทบัญญัติซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีการกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกรอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลที่มีได้ เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และตามเป้าประสงค์ของรัฐธรรมนูญ อีกอย่างหนึ่งการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ต้องการที่จะให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญที่จะเข้ามาบริหารประเทศ เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นองค์กรพื้นฐานเบื้องต้นที่จะนำบุคคลเข้าสู่ทางการเมือง และการบริหารประเทศ นอกจากการที่กรรมการบริหารพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมืองจะต้องมีส่วนร่วมแล้ว จะต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันในการที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบาย การกำหนดนโยบายก็ต้องมีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบและนำมาปฏิบัติได้เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันที่สำคัญ โดยโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ฉบับนี้ จะประกอบด้วยหลายส่วนด้วยกัน กล่าวคือ

ส่วนแรกจะเป็นส่วนของการจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งมาจากพื้นฐานมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่บุคคลที่มีความคิดอุดมการณ์หรือความเห็นทางการเมืองมารวมตัวกันจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งเดิมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น กำหนดให้มีผู้ริเริ่มจำนวน ๑๕ คน รวมตัวกันและมาขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง และไปหาสมาชิกให้ได้ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งการจัดตั้งสาขาพรรคและการดำเนินการอื่นที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งการจัดตั้งพรรคการเมืองจะสามารถทำได้ค่อนข้างง่าย คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่าการที่จะจัดตั้งพรรคการเมืองและเข้ามาดำเนินการกิจกรรมทางการเมืองนั้นควรที่จะมีการรวมตัวของบุคคลที่มีแนวคิดเช่นเดียวกันจำนวนหนึ่ง จึงมีการบัญญัติว่าบุคคลซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคน อาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองได้ และในการจัดตั้งพรรคการเมืองนั้น เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองไปได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากการที่ต้องมีกลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่งเพื่อดำเนินการทางการเมืองแล้ว เรื่องของทุนประเดิมของพรรคการเมืองก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญจึงได้มีการกำหนดว่าต้องมีทุนประเดิมในการจัดตั้งพรรคการเมืองด้วย เพราะปกติพรรคการเมืองก็จำเป็นที่จะต้องมีการใช้จ่ายอยู่แล้วเพียงแต่ที่ผ่านมาไม่ได้มีการบัญญัติไว้ชัดเจนเท่านั้น ดังนั้นในร่างฯ ฉบับนี้ จึงมีการบัญญัติเรื่องทุนประเดิมขึ้นมา โดยกำหนดว่าต้องไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โดยเป็นการร่วมกันจ่ายของผู้ร่วมจัดตั้งพรรคการเมืองคนละไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาท แต่ไม่เกินคนละสามแสนบาท เพื่อเป็นทุนประเดิมในการจัดตั้งพรรคการเมือง ส่วนในเรื่องของการยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองนั้นจะคล้ายกับกฎหมายเดิม ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สิ่งที่สำคัญที่เพิ่มเข้ามาในครั้งนี่คือเรื่องของการเก็บค่าบำรุงสมาชิกที่ตามกฎหมายเดิมไม่ได้มี

การเขียนบังคับเอาไว้ซึ่งขึ้นอยู่กับว่าแต่ละพรรคการเมืองจะมีการเก็บหรือไม่เก็บค่าบำรุงสมาชิก แต่เพื่อให้เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองและให้มีความรับผิดชอบจึงบัญญัติเรื่องการเก็บค่าธรรมเนียมและบำรุงพรรคการเมืองจากสมาชิกไม่น้อยกว่าปีละหนึ่งร้อยบาท ซึ่งเห็นว่าเงินจำนวนนี้เป็นจำนวนที่สมควรและไม่น่าจะส่งผลกระทบต่อผู้ที่มีความตั้งใจที่จะเข้ามาเป็นสมาชิก และเงินเหล่านี้ก็จะมาเป็นการใช้จ่ายในการบริหารพรรคและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ส่วนที่สองเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ซึ่งโดยพื้นฐานจะคล้ายกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ คือมีการกำหนดให้พรรคการเมืองต้องมีกรรมการบริหารพรรค ประกอบด้วยหัวหน้าพรรคการเมือง เภรัณุกฎพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญ รวมทั้งกรรมการบริหารอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับ โดยกำหนดให้เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย นโยบายและข้อบังคับของพรรคการเมือง สิ่งสำคัญที่มีการบัญญัติเพิ่มขึ้นมาเพื่อให้เป็นรูปธรรมมากขึ้นกว่ากฎหมายเดิม คือ การกำหนดให้ในแต่ละปีพรรคการเมืองต้องดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งปรากฏตามร่างมาตรา ๒๓ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในการเสริมสร้างให้สมาชิกและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การใช้สิทธิเสรีภาพอย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบต่อสังคม การให้พรรคการเมืองมีส่วนร่วมกับประชาชนในการหาแนวทางการพัฒนาประเทศ และการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมอย่างมีเหตุผลโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและการดำเนินการขององค์กรอิสระ ซึ่งก็มีที่มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่ต้องการให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันหรือการหาประโยชน์โดยมิชอบ รวมทั้งการที่จะให้องค์กรอิสระทำหน้าที่ได้ตามอำนาจหน้าที่ของตนเอง รวมทั้งการสร้างเสริมให้สมาชิกและประชาชนเกิดความปรองดองกัน มีการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีเหตุผล โดยให้พรรคการเมืองจัดทำแผนหรือโครงการในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองของแต่ละปีส่งให้กับนายทะเบียนทราบ และมีการประกาศให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง

ส่วนที่สามคือในเรื่องของการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่มีการปรับเปลี่ยนจากกฎหมายเดิมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยกำหนดให้พรรคการเมืองที่จะส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีการรับฟังความคิดเห็นจากสาขาพรรคการเมือง หรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ซึ่งเป็นโครงสร้างที่กำหนดขึ้นมาเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการพรรคการเมืองให้สามารถดูแลสมาชิกในระดับพื้นที่ได้มากขึ้น และมีการกำหนดเรื่องการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาเป็นตัวแทนในการลงสมัครรับเลือกตั้ง มีการกำหนดคณะกรรมการสรรหาออกนอกจากที่เป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองแล้ว

ให้มีสัดส่วนมาจากหัวหน้าสาขาพรรคการเมือง และตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมกันในการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อเสนอกรรมการบริหารพรรค รวมทั้ง การกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองให้คำนึงถึงความเห็นของสาขาพรรคการเมืองและตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดด้วย โดยนโยบายใดที่ต้องมีการใช้เงินจะต้องมีการกำหนดวงเงินที่จะต้องใช้จ่าย ที่มาของเงิน และความคุ้มค่าและประโยชน์ในการดำเนินนโยบายหรือผลกระทบต่างๆที่จะเกิดขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้ตัดสินใจในการที่จะลงคะแนนให้พรรคนั้นๆ

ส่วนที่สี่คือเรื่องการเงินและการบัญชีของพรรคการเมือง และรายได้ของพรรคการเมือง ซึ่งตามกฎหมายเดิมมีการกำหนดรายละเอียดไว้ค่อนข้างมาก ทำให้ขาดอิสระในการบริหารจัดการพรรค คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่าเรื่องใดที่เป็นเรื่องรายละเอียดปลีกย่อยให้สามารถไปกำหนดในข้อบังคับของแต่ละพรรคได้ โดยในร่างฉบับนี้จะเป็นการกำหนดในเรื่องใหญ่ที่มีความสำคัญเท่านั้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งความโปร่งใสและตรวจสอบได้ มีการรายงานที่มาที่ไปของรายได้ที่ได้รับมาจากที่ใด มีการประกาศงบการเงินของพรรคการเมืองให้ประชาชนทราบโดยทั่วไป และในเรื่องรายได้ของพรรคนั้นเพื่อป้องกันการครอบงำจากบุคคลใดๆ มีการกำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองหรือสมาชิกรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากองค์กรหรือบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทย

อีกส่วนหนึ่งคือเรื่องกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการกำหนดเงื่อนไขการใช้เงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น มีการนำเงินค่าบำรุงสมาชิกที่พรรคการเมืองเก็บได้จากสมาชิกและคะแนนที่พรรคการเมืองได้รับจากการเลือกตั้งทั่วไปมาพิจารณาเพื่อจัดสรรเงินสนับสนุนพรรคการเมือง

เรื่องการสิ้นสุดของพรรคการเมือง มีการบัญญัติให้ชัดเจนโดยผลของกฎหมาย ในกรณีที่พรรคการเมืองไม่สามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ ส่วนกรณีการยุบพรรคการเมืองจะบัญญัติเฉพาะกรณีที่เป็นความผิดร้ายแรง เช่น กระทำการอันเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

บทกำหนดโทษเป็นการปรับให้สอดคล้องกับมาตรฐานการลงโทษในปัจจุบัน และในบางเรื่องเป็นการปรับให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ในการที่จะป้องปรามไม่ให้คนไม่ดีเข้ามาในระบบการเมืองของประเทศ เพื่อให้ระบบการเมืองของประเทศมีความโปร่งใส ซึ่งหลักเกณฑ์ต่างๆ ก็เป็นหลักเกณฑ์ที่พรรคการเมืองสามารถปฏิบัติได้ และเมื่อปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เหล่านั้นแล้วก็จะไม่ต้องถูกลงโทษแต่อย่างใด

ส่วนในเรื่องของบทเฉพาะกาลนั้น จะเป็นการบัญญัติรองรับพรรคการเมืองที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยจะมีมาตรการให้เข้าสู่ระบบของพรรคการเมืองตามที่บัญญัติไว้ในร่างฉบับนี้ มีการกำหนดระยะเวลา และมีการผ่อนปรนในบางเรื่อง รวมทั้งพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ก็มีความยืดหยุ่นขึ้นเพื่อที่จะให้เข้าสู่การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ก็จะเป็นการบัญญัติรองรับเพื่อให้พรรคการเมืองกับระบบงานของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง

นายแสวง บุญมี กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้ให้ข้อมูลกับที่ประชุมว่า ในฐานะที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ร่างในเบื้องต้นก่อนที่จะส่งไปให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น เนื้อหาสาระของร่างฉบับนี้ได้มีการยกร่างโดยพิจารณาจากเนื้อหา ดังนี้

๑. สาระของรัฐธรรมนูญซึ่งมีหลักการสำคัญอยู่ ๓ ประการ คือ

๑) การส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นสถาบัน

๒) การให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๓) ในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศ ที่ต้องขจัดการทุจริตการเลือกตั้ง

ทุกรูปแบบ

๒. ความเห็นจากการศึกษาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๓. ความเห็นจากสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ เกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง

๔. หลักการปฏิบัติของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

โดยในร่างที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยกร่างขึ้นมา นั้น จะประกอบด้วย ๔ ส่วนใหญ่ๆ คือ

๑. การจัดแจงการจัดตั้งพรรคการเมือง โดยเสนอให้พรรคการเมืองสามารถจัดตั้งได้ง่ายขึ้น

๒. การให้พรรคการเมืองปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการของการเป็นพรรคการเมือง

๓. การห้ามมิให้พรรคการเมืองไปกระทำในสิ่งที่กระทบกับสาระสำคัญของความเป็นพรรคการเมืองที่จะทำให้พรรคการเมืองไม่เป็นพรรคการเมืองของประชาชน หรือการห้ามมิให้พรรคการเมืองไปกระทำกับสิ่งที่เป็นการมั่นคงของรัฐหรือผลประโยชน์ของประเทศ ซึ่งกฎหมายเดิมก็มีการบัญญัติไว้บ้างแล้ว แต่ร่างฉบับนี้มีการบัญญัติให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๔. เรื่องการสนับสนุนพรรคการเมืองโดยกองทุนพัฒนาพรรคการเมือง

๒.๕ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.
โดยเริ่มจากหลักการและเหตุผลและชื่อร่างพระราชบัญญัติ เป็นต้นไป สรุปได้ ดังนี้

“บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

เหตุผล

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้บุคคลมีเสรีภาพในการ
รวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุขตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมืองที่ต้อง
กำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการ
กำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่
ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง รวมทั้งจะต้องมีมาตรการกำกับดูแล
มิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการ
เลือกตั้ง กรณีจึงสมควรกำหนดวิธีการจัดตั้งพรรคการเมืองและการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองให้
สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

ไม่มีประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ

มติที่ประชุม ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

“ร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ.”

คำปรารภ

รอกการพิจารณา

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญนายปริญญา แสงแก้วเขียว ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมว่า เกี่ยวกับการบัญญัติคำปรารภได้มีความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) เรื่อง การกำหนดแนวทางการตรวจและการจัดทำร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับ มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ จึงขอหารือที่ประชุมเกี่ยวกับการบัญญัติคำปรารภให้สอดคล้องกับความเห็นดังกล่าว

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า การบัญญัติบทจำกัดสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อได้พิจารณาเนื้อหาสาระของร่างฉบับนี้ทั้งหมดแล้ว จะได้พิจารณาในส่วนนี้อีกครั้งเพื่อให้มีความครอบคลุมทั้งหมด

ที่ประชุมพิจารณาแล้วจึงมีมติให้รอกการพิจารณาเอาไว้ก่อน

มติที่ประชุม

คำปรารภ

รอกการพิจารณา

“โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง”

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

ไม่มีประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญมติที่ประชุม

มาตรา ๑

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๑ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ.”

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

ไม่มีประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญมติที่ประชุม

มาตรา ๒

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๒ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป”

มาตรา ๓

ไม่มีการแก้ไข

ไม่มีประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการธิการวิสามัญมติที่ประชุม

มาตรา ๓

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ ๒)

พ.ศ. ๒๕๕๔”

มาตรา ๔

รอกการพิจารณา

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการธิการวิสามัญ

พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มีการให้ความหมายค่านิยามคำว่า “พรรคการเมือง” เอาไว้ แต่เหตุใดตามร่างฉบับนี้จึงไม่มีการบัญญัตินิยามความหมายเอาไว้

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า ตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้ให้นิยามคำว่า “พรรคการเมือง” เอาไว้ว่า “พรรคการเมือง” หมายความว่า คณะบุคคลที่รวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองโดยได้รับการจดทะเบียนจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมุ่งที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และมีการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองอื่นอย่างต่อเนื่อง” นั้น จะมิใช่การนิยามความหมายแต่จะเป็นการนิยามลักษณะการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ดังนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่าไม่จำเป็นที่จะต้องบัญญัติเอาไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากในเรื่องการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้มีการบัญญัติเอาไว้ในร่างมาตรา ๔ และมาตรา ๒๐ แล้ว

พลเอก มารุต ปิขิตะสิงห์ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่สอง ได้ตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ดังนั้น การไม่มีค่านิยามคำว่า “พรรคการเมือง” เอาไว้จะเป็นการถูกต้องแล้วหรือไม่

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการธิการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า ความหมายขอคำว่า “พรรคการเมือง” มีการบัญญัติไว้ในมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อยู่แล้ว การที่จะบัญญัติไว้จึงไม่มีความจำเป็น

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิสามัญ ผู้แทนจาก คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้อภิปรายว่า การที่ไม่มีการนิยามความหมายคำว่า “พรรคการเมือง” เอาไว้ ก็อาจมีความเป็นห่วงว่าจะมีการนำคำว่า “พรรคการเมือง” ไปใช้ในมหาวิทยาลัยหรือองค์กรต่างๆ แล้วจะเกิดความสับสนได้ อย่างไรก็ตามในร่างฉบับนี้มาตรา ๓๒ ได้มีการบัญญัติห้ามมิให้ใช้คำว่า “พรรคการเมือง” ในที่อื่นๆ ดังนั้น คำว่า “พรรคการเมือง” จึงหมายถึงเฉพาะตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เท่านั้น

พลเอก ไชยยนต์ คำทันเจริญ กรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า ตามมาตรา ๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ก็ได้ให้ความหมายที่ชัดเจนของคำว่า “พรรคการเมือง” เอาไว้ว่าหมายความว่าอย่างไร ดังนั้น ในความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ นั้นพรรคการเมืองหมายความว่าอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า “พรรคการเมือง” คือ การรวมตัวของบุคคลเพื่อดำเนินการตามวิถีทางการเมืองการปกครองของแต่ละประเทศ ซึ่งของประเทศไทยคือการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะฉะนั้น “พรรคการเมือง” คือ การรวมตัวของบุคคลเพื่อดำเนินการตามวิถีทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แต่การจัดตั้งและวัตถุประสงค์จะปรากฏอยู่ในเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว ซึ่งจะไม่ใช้ความหมายของพรรคการเมือง และถ้ามีการบัญญัติเอาไว้เช่นตามที่ผ่านมาจะทำให้ความหมายที่ค่อนข้างแคบ เพราะพรรคการเมืองก็ไม่ได้ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่เพียงอย่างเดียว การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นก็มีส่วนเข้าไปดำเนินการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย

นายสุรชัย ภูประเสริฐ ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการวิสามัญ ได้อภิปรายว่า คำว่า “พรรคการเมือง” ในแง่ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนั้น เข้าใจว่าต้องการให้มีความหมายที่กว้างขวางมากยิ่งขึ้น และต้องการให้มีเงื่อนไขที่การจะเรียกว่าเป็นพรรคการเมืองได้นั้นต้องมีองค์ประกอบและการดำเนินการอะไรบ้าง ซึ่งถ้ามีองค์ประกอบไม่ครบก็จะเป็นพรรคการเมือง และถ้ามีการบัญญัติว่า “พรรคการเมือง” เจาะจงลงไปว่าหมายถึงอะไรแล้ว ก็อาจเกิดปัญหาในการตีความและโต้แย้งกันได้

รองศาสตราจารย์พิชาย รัตนดิถล ณ ภูเก็ต กรรมการวิสามัญ ได้อภิปรายว่า เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนอาจจะมีการบัญญัติว่า “พรรคการเมือง” หมายความว่า พรรคการเมืองที่ได้มีการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

นายแสวง บุญมี รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้อภิปรายว่า การที่บัญญัตินิยามความหมายคำว่า “พรรคการเมือง” เอาไว้ก็จะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้ง่ายยิ่งขึ้น

“เขตเลือกตั้ง” หมายความว่า ท้องที่ที่กำหนดเป็นเขตเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง หรือเขตเลือกสมาชิกวุฒิสภา แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๕

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

พลเอก มารุต ปิยะโชติสังข์ รองประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งคนที่สอง ได้สอบถามว่า ตามกฎหมายเดิมปี พ.ศ.๒๕๕๐ นอกจากประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติแล้วยังมีการบัญญัติให้มีอำนาจออกประกาศโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ด้วย เหตุใดตามร่างฉบับนี้จึงไม่มีการบัญญัติเอาไว้ด้วย

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการการเลือกตั้ง ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า เนื่องจากร่างฉบับนี้ในเนื้อหาไม่มีการบัญญัติให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งสามารถออกประกาศได้ แต่เป็นอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งทั้งคณะเป็นผู้ออกประกาศ จึงไม่ได้มีการบัญญัติให้อำนาจประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเอาไว้

มติที่ประชุม

มาตรา ๕

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๕ ให้ประธานกรรมการการเลือกตั้งรักษาการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๖

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการการเลือกตั้ง ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า ตามกฎหมายเดิมปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียน แต่จากการรับฟังความเห็นของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งในชั้นการยกร่างของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญนั้น เห็นว่าในโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ นั้น การดำเนินการของนายทะเบียนส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นการอำนวยความสะดวก การกำหนดหลักเกณฑ์ หรือการสั่งการจะขึ้นอยู่กับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น เพื่อการการทำงานคล่องตัวมากยิ่งขึ้นและให้การกำกับดูแลของคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นนายทะเบียนแต่ยังอยู่ภายใต้การกำกับและควบคุมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๘

ไม่มีการแก้ไข

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้อภิปรายว่า บทบัญญัติมาตรานี้บัญญัติเพื่อให้มีความคล่องตัวและนำเทคโนโลยีมาใช้ ซึ่งปัจจุบันมีกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ บังคับใช้อยู่แล้วซึ่งเป็นหลักการเดียวกัน แต่เนื่องจากกฎหมายนี้เป็นกฎหมายเฉพาะขององค์กรอิสระจึงมีการบัญญัติให้ชัดเจนยิ่งขึ้นเพื่อไม่ให้มีปัญหาในการบังคับใช้ และสามารถดำเนินการและตรวจสอบได้ง่ายยิ่งขึ้น

มติที่ประชุม

มาตรา ๘

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา ๘ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มิได้กำหนดไว้เป็นประการอื่น การใดที่กำหนดให้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลใดเป็นการเฉพาะ ถ้าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งหนังสือหรือเอกสารให้บุคคลนั้น ณ ภูมิลำเนาหรือที่อยู่ที่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ให้ถือว่าได้แจ้ง ยื่น หรือส่งโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว และในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้ประกาศหรือเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปให้ถือว่าการประกาศหรือเผยแพร่ในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือระบบหรือวิธีการอื่นใดที่ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวกเป็นการดำเนินการโดยชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้แล้ว

ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนมีอำนาจกำหนดหรือมีคำสั่งเรื่องใด ถ้ามิได้กำหนดวิธีการไว้เป็นการเฉพาะให้คณะกรรมการหรือนายทะเบียนกำหนดโดยทำเป็นประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่ง แล้วแต่กรณี และถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งนั้นใช้บังคับแก่บุคคลทั่วไปให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ดำเนินการประกาศตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ถ้าประกาศ ระเบียบ หรือคำสั่งได้มีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานไว้ คณะกรรมการหรือนายทะเบียนต้องกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจนด้วย”

หมวด ๑ การจัดตั้งพรรคการเมือง

ไม่มีการแก้ไข

ไม่มีประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญมติที่ประชุม

ชื่อหมวด ๑

ไม่มีการแก้ไข

“หมวด ๑
การจัดตั้งพรรคการเมือง”

มาตรา ๙

รอกการพิจารณา

ประเด็นการอภิปรายของคณะกรรมการวิสามัญ

รองศาสตราจารย์พิชาย รัตนติลก ญ ภูเก็ต กรรมการวิสามัญ ได้อภิปรายว่า ความในวรรคสองตามร่างมาตรานี้อาจแย้งกับรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และ มาตรา ๔๕ ได้ เนื่องจากถ้าประชาชนต้องการจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งเป็นสิทธิและเสรีภาพและถ้าการจัดตั้งพรรคการเมืองต้องมีทุนประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท ซึ่งสมาชิกที่ร่วมกันจัดตั้งห้าร้อยคน อย่างน้อยต้องจ่ายคนละหนึ่งพันบาท จะเป็นลักษณะของการสร้างเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ มาเป็นการ กำหนดสิทธิของประชาชนในการจัดตั้งพรรคการเมือง และจะขัดกับสิทธิเสรีภาพอันเป็นเจตนารมณ์หลัก ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งการกำหนดเรื่องทุนประเดิมเข้าใจว่าต้องการให้มีทุนในการดำเนินการของพรรค การเมือง แต่อย่างไรก็ตามไม่ควรที่จะไปกำหนดว่าต้องมีจำนวนขั้นต่ำเท่าใด และการที่ผู้ร่วมจัดตั้งพรรค ร่วมกันจ่ายเพื่อเป็นทุนประเดิมต้องเกิดจากความสมัครใจ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า การที่กำหนดเรื่องทุนประเดิมก็เพื่อให้มีส่วนร่วมและสร้างความรับผิดชอบ ร่วมกันของการที่จะเข้ามาสู่ระบบการเมือง และการที่จะจัดตั้งพรรคการเมืองซึ่งถือเป็นองค์กรหนึ่งขึ้นมา จำเป็นที่จะต้องมียกจ่ายเพื่อให้การดำเนินการสามารถทำได้ต่อเนื่องกันไป ซึ่งเรื่องนี้เป็นเรื่องของ เงื่อนไขในการจัดตั้งพรรคการเมืองว่าต้องมีความพร้อมทั้งในแง่ของจำนวนคนและเรื่องทุน คงมิใช่เป็น การห้ามเรื่องเสรีภาพการรวมตัวกันที่จะเป็นการขัดรัฐธรรมนูญ การกำหนดจำนวนว่าต้องไม่น้อยกว่า หนึ่งล้านบาทก็เป็นตัวเลขที่คิดว่าเป็นจำนวนที่เพียงพอที่จะสามารถใช้ดำเนินการของพรรคการเมืองได้ และที่ผ่านมาพรรคการเมืองก็มีทุนที่ใช้ดำเนินการอยู่แล้วเพียงแต่กฎหมายไม่ได้มีการบัญญัติรองรับไว้ ชัดเจนเท่านั้น ซึ่งถ้าไม่ได้มีการกำหนดว่าต้องมีทุนประเดิมเท่าใดแล้วก็จะเกิดการละเลยไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขของกฎหมายได้

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ ผู้แทนจาก คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้อภิปรายว่า จำนวนทุนประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญใช้ฐานคิดโดยพิจารณาจากค่าใช้จ่ายในการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง ของพรรคการเมืองต่อหนึ่งคนว่าถ้ามีการส่งผู้สมัครลงรับเลือกตั้งหนึ่งคนในหนึ่งเขตแล้วจะต้องมี ค่าใช้จ่ายในการหาเสียงประมาณเท่าใด จึงกำหนดเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทขึ้นมา

นายแสวง บุญมี กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง ได้อภิปรายว่า การกำหนดเรื่องทุนประเดมนั้นมีความจำเป็นเพราะพรรคการเมืองจำเป็นที่ จะต้องมีค่าใช้จ่าย แต่อย่างไรก็ตามการให้มีทุนประเดิมกับการมีส่วนร่วมนั้นจะมีการทำให้เกิดความ สมดุลและไปด้วยกันได้อย่างไร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวิ สุรฤทธิกุล กรรมการวิสามัญ ได้อภิปรายว่า ในเรื่องของจำนวนทุนประเดิมนั้นไม่ควรที่จะมีการจำกัดจำนวนเอาไว้ เพราะถ้านำเรื่องทุนประเดิมไปพิจารณากับค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งนั้นก็ไม่ได้มีความเชื่อมโยงกันเท่าไรเพราะในช่วงการเลือกตั้งก็อาจมีการระดมทุนเพื่อใช้สำหรับการเลือกตั้งก็เป็นได้

พลเอก สุรวัช บุตรวงษ์ กรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่าตามกฎหมายเดิมบัญญัติว่ามีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ แต่ตามร่างมาตรานี้ใน (๒) บัญญัติว่าต้องมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี เหตุใดจึงบัญญัติแตกต่างจากเดิม

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า การจัดตั้งพรรคการเมืองต้องมีการทำนิติกรรม และการจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนพรรคให้เดินไปข้างหน้าให้เป็นสถาบันหลัก จึงต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถที่จะทำนิติกรรมใดๆ ได้อย่างสมบูรณ์คือต้องบรรลุนิติภาวะแล้ว ซึ่งตามกฎหมายเดิมที่บัญญัติว่าอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์นั้นเป็นเรื่องของการใช้สิทธิทางการเมือง แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องของการจัดตั้งจึงมีการบัญญัติให้มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี ส่วนที่ตัดคำว่า “บริบูรณ์” ออกนั้น ก็ได้ทำให้ความหมายเปลี่ยนแปลงไปแต่อย่างไร

พลเอก สกนธ์ สัจจานิตย์ ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญ ได้สอบถามว่า จำนวนสมาชิกที่ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองจำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนนั้นมีที่มาอย่างไร

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการวิสามัญ ผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ได้ชี้แจงว่า มาจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภาจำนวนห้าร้อยคน และเป็นจำนวนที่คิดว่าจะสามารถดำเนินกิจกรรมทางการเมืองต่อไปได้

ที่ประชุมพิจารณาแล้วจึงมีมติให้รอการพิจารณาความในวรรคสอง โดยมอบหมายผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ร่างบทบัญญัติให้การมีทุนประเดิมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะที่เป็นความสมัครใจ เนื่องจากในวรรคนี้ มีลักษณะเป็นมาตรการบังคับจนเกินไป

มติที่ประชุม

มาตรา ๙

รอการพิจารณา

“มาตรา ๙ บุคคลซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกัน และมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าร้อยคนอาจร่วมกันดำเนินการเพื่อจัดตั้งพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ในกรณีเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปี

(๓) ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา ๘๘ (๑) (๒) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๔) (๑๖) (๑๗) หรือ (๑๘) ของรัฐธรรมนูญ

(๔) อยู่ในระหว่างถูกสั่งห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

(๕) ไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นหรือผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนจัดตั้ง พรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๑ หรือผู้แจ้งการเตรียมการจัดตั้งพรรคการเมืองอื่นตามมาตรา ๑๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องมีทุน ประเดิมไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท โดยผู้ร่วมกันจัดตั้งพรรคการเมืองทุกคนต้องร่วมกันจ่ายเงินเพื่อเป็นทุน ประเดิมคนละไม่น้อยกว่าหนึ่งพันบาทแต่ไม่เกินคนละสามแสนบาท

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องอื่น ๆ

๓.๑ การให้บุคคลอื่นเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการบริหารวิสามัญ

เพื่อให้การประชุมเป็นไปโดยเรียบร้อยที่ประชุมจึงพิจารณาเห็นว่าควรให้ เฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมหรือผู้ที่คณะกรรมการบริหารวิสามัญได้เชิญมาชี้แจงแสดงความ คิดเห็น เท่านั้นที่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ ส่วนผู้ปฏิบัติงานสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่เป็น กรรมการบริหารวิสามัญที่ประสงค์จะเข้าร่วมรับฟังการประชุมให้แจ้งรายชื่อกับฝ่ายเลขานุการเพื่อขออนุญาต ประธานคณะกรรมการบริหารวิสามัญเป็นคราวๆไป เว้นแต่กรณีจำเป็นที่ต้องมีบุคคลเพื่อจดประเด็นและเก็บ ข้อมูลแทนกรรมการบริหารวิสามัญในกรณีที่ไม่สามารถเข้าร่วมการประชุมได้ ก็ให้แจ้งต่อที่ประชุมว่า ในทุกครั้งจะมอบหมายบุคคลใดให้เข้าร่วมรับฟังการประชุมคณะกรรมการบริหารวิสามัญ

๓.๒ แต่งตั้งที่ปรึกษาภักดีติมศักดิ์คณะกรรมการบริหารวิสามัญ ดังนี้

๑. พันโทสุดี ภวภูตานนท์ ณ มหาสารคาม ผู้อำนวยการสำนักกิจการ

พรรคการเมืองและการออกเสียง

ประชามติ สำนักงาน

คณะกรรมการการเลือกตั้ง

๒. นายจรัล จิγγิ๊งเรืองรุ่ง

อดีตสมาชิกวุฒิสภา

จังหวัดสระบุรี

๓. นายวระชาติ ทนังผล

อดีตสมาชิกวุฒิสภา

จังหวัดพังงา

๓.๓ กำหนดการประชุมครั้งต่อไป

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันอังคารที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการมาธิการ หมายเลข ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ โดยพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ตั้งแต่มาตรา ๑๐ เป็นต้นไป

เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้ว พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณกรรมการวิสามัญและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านและขอปิดการประชุม

เลิกการประชุมเวลา ๑๖.๔๐ นาฬิกา

จัดทำแล้วเสร็จเมื่อ ๒๕ / ๓๔ / ๖๐

นายปริญญา แสงแก้วเขียว นิติกรชำนาญการ
กลุ่มงานคณะกรรมการวิสามัญ ๑
ผู้จัดบันทึกการประชุม
..... วิชา..... ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานฯ ตรวจสอบ
มติรับรองบันทึกการประชุม
ครั้งที่ ๕ / ๒๕๖๐
วันที่ ๕ พ.ค. / ๒๕๖๐
..... ผู้อำนวยความสะดวกกรรมการ ๑ ทราบ